

Lägesbild 2022

Brott och Trygghet i Danderyd

Lokalpolisområde Södra Roslagen
Danderyds Kommun

Innehåll

FIGURFÖRTECKNING	4
1 SAMMANFATTNING	5
2 BAKGRUND	7
3 OM DANDERYD	8
4 LOKALPOLISOMRÅDE SÖDRA ROSLAGEN	8
5 RESULTAT AV UNDERSÖKNINGAR OM TRYGGHET OCH ORO FÖR BROTT	8
5.1 Stockholmsenkäten 2022.....	9
5.2 Polisens trygghetsundersökning 2021	10
5.3 Nationella trygghetsundersökningen (NTU), 2019–2020	10
5.4 Svenskt näringsliv, Undersökning av det lokala företagsklimatet 2022	12
5.5 Danderyd kommuns medborgarundersökning 2021 (SCB)	13
5.6 Egna frågeundersökningar.....	13
6 RESULTAT, SJÄLVRAPPORTERAD UTSATTHET FÖR BROTT	13
7 RESULTAT, UNGDOMARS LIVSSTIL OCH LEVNADSFÖRHÅLLANDEN	14
7.1 Tobak, alkohol och narkotika	14
7.2 Otrygga hemmafester	16
7.3 Andra otrygga fester – olaga intrång	16
7.4 Psykisk hälsa	16
7.5 Trafik, rattonykterhet, mopeder, A-traktorer och mopedbilar.....	16
8 RESULTAT, UPPLEVELSER AV PROBLEM MED ORDNINGSTÖRNINGAR	17
9 RESULTAT, STATISTIK ÖVER UTVALDA SOCIALA STÖDINSATSER	17
10 RESULTAT, POLISANMÄLDA BROTT	17
10.1 Bostadsinbrott.....	18
10.2 Rån.....	20
10.3 Skadegörelse.....	22
10.4 Narkotikabrott	23
10.5 Våld utomhus/offentliga miljöer	23
10.6 Brotts i nära relation (BINR)	24
10.7 Trafikbrott	25
11 RESULTAT, GEOGRAFISKA OMRÅDEN DÄR TRYGGHETEN KAN FÖRBÄTTRAS 25	
12 RESULTAT, UTSATTA OMRÅDEN, KRIMINELLA NÄTVERK, VÅLDSBEJAKANDE EXTREMISM OCH SOCIAL ORO	25
12.1 Utsatta områden med parallella samhällsstrukturer	26
12.2 Kriminella nätverk i området	26
12.3 Social oro.....	26
12.4 Våldsbejakande extremism.....	27
13 SÄRSKILD LÄGESBILD OCH ANALYS MOT BAKGRUND AV COVID19-PANDEMIN	27
14 KARTLÄGGNING AV BEFINTLIGA FRAMGÅNGSFAKTORER	28
14.1 Ungt Fokus – utveckling för barn och unga	28
14.2 Grannsamverkan och grannsamverkansbilar.....	28

14.3	Trygghetsvandringar	28
14.4	Kamerabevakning.....	28
14.5	Trygg samverkan i Danderyd – operativ och veckovis samverkan.....	29
14.6	Trygghetsnummer – allmänhet kan ringa anlitade väktares larmcentral.....	29
14.7	Väktarbevakning	29
14.8	Åtgärder för trygghet på utvalda platser.....	29
15	SLUTSATSER.....	30
15.1	Slutsatser, förslag till fokusområden	31

UTKAST

Figurförteckning

<i>Figur 1, Stockholmsenkäten 2022, Resultat för olika kommunala undersökningar sammanställda och illustrerade av Länsstyrelsen Stockholm (efter hemkommun) .....</i>	9
<i>Figur 2) Trygghet i närheten av bostaden samt andel som avstår att gå ut (Polisens Trygghetsundersökning 2021) .....</i>	10
<i>Figur 3) Andel av befolkningen som är mycket eller ganska otrygga alternativt avstår aktiviteter på grund av oro för brott, NTU .....</i>	11
<i>Figur 4) Andel i befolkningen som uppger ofta eller ganska ofta känner oro för ett antal utvalda brott eller att närstående utsätts för brott.....</i>	11
<i>Figur 5) Självrapporterade bedömningar av risk för brott i tre kommuner samt riket (Svenskt näringsliv 2020) .....</i>	12
<i>Figur 6) Andel som uppger utsatthet för brott bland ungdomar - hot, rån, våldtäkt, stöld, misshandel.....</i>	14
<i>Figur 7) Självrapporterad utsatthet för sexuella trakasserier, årskurs 9.....</i>	14
<i>Figur 8) Storkonsumtion av alkohol och två mått på narkotikakonsumtion.....</i>	15
<i>Figur 9) Antal brott enligt Status 2016–2021 och del av 2022 .....</i>	18
<i>Figur 10) Bostadsinbrott och försök per invånare 2010–2021 .....</i>	18
<i>Figur 11) Diagram, Antal polisanmälda bostadsinbrott, försök till inbrott samt fullbordade inbrott i Danderyd, 2016–2021.....</i>	19
<i>Figur 12) Tabell, polisanmälda brott, bostadsinbrott 201–202 .....</i>	19
<i>Figur 13) Diagram, Personrån i Danderyd 2016–2021 samt del av år 2022, stratifierat efter ålder .....</i>	20
<i>Figur 14) Skadegörelse, polisanmälda brott 2018-2021. Med och utan skadegörelse i kollektivtrafik .....</i>	21
<i>Figur 15) Figur 16) Tabell, Polisanmälda brott 2016–2020, skadegörelse .....</i>	22
<i>Figur 17) Tabell, polisanmälda brott, narkotikabrott 2016 – 2020 .....</i>	22
<i>Figur 18) Tabell, polisanmäla brott, misshandel 2018–2021 och del av 2022 .....</i>	23
<i>Figur 19) Tabell, polisanmälda brott, brott i nära relation .....</i>	24
<i>Figur 20) Tabell, polisanmälda brott, trafikbrott.....</i>	24

1 Sammanfattning

Helhetsbilden av Danderyds kommun är att det är en förhållandevis trygg* kommun. Flera undersökningar visar att en stor andel av Danderydsborna känner sig trygga och säkra i sitt närområde. Mätt på det sättet kan Danderyd sägas vara tryggare än många andra kommuner i länet eller i riket. Invånarna i Danderyd oroar sig inte mer för brott än vad invånarna i andra kommuner gör. Ett undantag är att det finns en utbredd oro för bostadsinbrott**.

Trygghetsrelaterade frågor som invånare i Danderyd själva ofta lyfter fram är bostadsinbrott samt alkohol- och drogvvanor bland barn och unga. Undersökningar som genomförs bland poliser samt bland tjänstemän i kommunen ger samma resultat. I viss mån nämner invånarna även andra tillgreppsbrott som stöld av eller ur fordon.

Bostadsinbrotten har sjunkit med två tredjedelar sedan de värsta åren 2018 och 2019 men Danderyd är trots det en plats med många bostadsinbrott per capita i jämförelse med många andra storstadskommuner. Polis och personer som arbetar i kommunen uppger att det troligtvis finns ett stort mörkertal av personer utsatta för våld i nära relation. Det stöds av studier beträffande anmälningsbenägenhet av våld i nära relation. Bedrägeribrott har ökat markant de senaste åren, något som uppmärksammats både inom polisen, inom kommunen, äldreården och i näringslivet.

Många av ungdomarna i Danderyd blir erbjudna att prova/köpa narkotika men många säger nej. Ändå är det en relativt stor andel av unga som säger att de använt narkotika i jämförelse med många andra kommuner i regionen. Alkoholkonsumtion är utbredd. Samtidigt verkar det som att det i Danderyd liksom i Sverige har skett en polarisering mellan grupper i samma åldersgrupp. Vissa dricker mycket och vissa dricker inte alkohol alls. Hälften av barnen i årskurs nio har aldrig druckit alkohol. Andelen som dricker och andelen storkonsumenter, det vill säga de som dricker stora mängder vid ett och samma tillfälle, minskar sedan början av 2000-talet. Det är viktigt att man tar hänsyn till det när man utformar utbildningar och åtgärder.

---

* Trygghet har olika definitioner. Gemensamt för många definitioner är att det handlar om människors upplevelser och känslor. Begreppet ”trygghet” skiljer sig från begreppet ”säkerhet” som kan beskrivas som en risk att utsättas för skada (det vill säga en sannolikhet som kan kalkyleras). Det är av vikt att skilja på begreppen eftersom metoder som ökar säkerheten mycket väl kan minska tryggheten.

Länsstyrelsens samordnare av brottförebyggande arbete har skapat ett nätverk för kommunernas brottförebyggare. Detta nätverk använder sig av Tryggare Sveriges definition av trygghet som är ”upplevelse av säkerhet” och man har av praktiska skäl smalnats av området till ”upplevelse av säkerhet kopplat till brott och ordningsstörningar” som är områden som brottförebyggare ofta arbetar med. Den definitionen av trygghet är den som främst används i föreliggande dokument.

Trygghet kan skapas genom att minska brott men också genom att stärka människors motståndskraft så de inte oroar sig. Det kan exempelvis ske genom god information eller att främja möjligheten att ta kontroll över en situation man känner oro inför. Till det bör tilläggas att det finns situationer och miljöer som inte är säkra och då är det naturligtvis ofta adekvat att oro sig. Exempelvis kan man få fler individer att vidta förebyggande åtgärder genom att sprida information om brottsförekomst. Det är därför viktigt att vara tydlig med vad som bedöms vara ”obefogad oro” i en befolkning och hur det bedöms.

** Det kan vara problematiskt att tolka innebörden av att människor uppger oro och hur oro påverkar vardagslivet. Eftersom andelen bostadsinbrott per invånare är hög i Danderyd (bland de högsta i landet) är det inte konstigt att invånarna oroar sig. Arbetet mot bostadsinbrott kräver att man gör människor uppmärksamma på risken att utsättas för bostadsinbrott i kommunen vilket kan innebära att man ökar otryggheten för att minska utsattheten för brott, det vill säga säkerheten.

I vissa hem kan ungdomar festa ostört utan att det finns trygga vuxna i närheten. De platserna bedöms vara otrygga och osäkra platser vid de här tillfällena. Polis och fältare men även föräldrar och barn säger att de tydligt ser konsekvenser av alkoholkonsumtion i vissa fall även av narkotikakonsumtion vid de här otrygga hemmafesterna. Att minska tillgänglighet till sådana arenor genom att öka andelen föräldrar som inte tillåter otrygga fester är prioriterat. Ifall fler föräldrars förändrade sin inställning till barnens alkoholkonsumtion så att hållningen blev restriktiv minskar även narkotikakonsumtion vilket i sin tur ledare till att våld, skador och hälsoproblem minskar. En missuppfattning som ibland förekommer är att ovanstående innebär att föräldrar ska vara stränga och hårda. Det är viktigt att reducera sådana missuppfattningar. Strävan är att föräldrar ska vara inlyssnande, intresserade av livet som tonåring, konsekventa och ha en bra och öppen dialog med sitt barn. Det viktigast är att barnen vågar berätta och ta hjälp av föräldrar och vuxna vad som än händer och trots att förhållningsregler.

I någon mån kan trafiken ha blivit en mer osäker plast för ungdomar. Både poliser och kommunanställda har uppmärksammat att det skett olyckor med A-traktorer och mopedbilar, både i kommunen och i närliggande kommuner, i vissa fall med allvarliga konsekvenser. I något fall även med dödlig utgång. Det är dock svårt att få en helhetsbild av utvecklingen på grund av brister i den offentliga statistiken. Det är inte osannolikt att det även händer att ungdomar som grupp diskrimineras och ses som ett problem. Den bild som framkommer i olika felanmälningssystem kan delvis vara missvisande för ungdomar som grupp.

Material från undersökningar, dialoger och felanmälningar ger sammantaget en bild av vilka platser som i högre grad beskrivs som otrygga av befolkningen. Svaren i enkäter och intervjuer är likartade över åren. Återkommande nämns Mörby Centrum och Vendevägen, även kallat Hortus, i högre grad än andra som otrygga platser. Det sista området inkluderar även viadukterna vid buss- och tunnelbanestationen. Enligt polisanmälningar bedöms inte platsen som särskilt brottsutsatt eller osäker med polisiära mått mätt och det finns risk för missuppfattningar när man kommunicerar om otrygghet i form av upplevd säkerhet på dessa platser. Noterbart är också att det i polisens senaste trygghetsmätning var påfallande många som skrev som fritextsvar att joggingspår/elljusspår upplevdes som osäkra platser. De mer ovanliga bostadsinbrotten som sker när målsägaren är hemma samt rån som sker i hemmen har sannolikt bidragit till att många som bor i Danderyd är oroliga och rädda för bostadsinbrott.

I samtal med invånare är det inte ovanligt att det framkommer att de överskattar antalet brott i kommunen, exempelvis känner man inte till de senaste årens nedgång beträffande bostadsinbrott. Utifrån enkäter och på andra sätt framförda synpunkter förefaller det även som om att det förebyggande arbete som görs är relativt okänt. Det är inte ovanligt att invånare efterfrågar verksamheter och aktiviteter som redan finns (exempelvis rondering med väktare, uppsökande verksamhet (fältare) och samverkan mellan skolor och föräldrar).

Både polisen och kommunen prioriterar att arbeta mot våldsbrott. Anledningen är inte att Danderyd har fler problem med våldsbrott än andra kommuner utan att våld har allvarliga konsekvenser. Centrala och grundläggande delar av det förebyggande arbetet är värdegrundsarbete och arbete mot kränkningar och diskriminering. Det arbetet är integrerat i både kommunens och polisens arbete men det kan utvecklas och utföras på ett mer systematiskt sätt.

Utifrån lägesbilden har följande fokusområden i det förebyggande arbetet under 2023–2025 identifierats:

- Trygghet och säkerhet för ungdomar
- Trygga platser
- Förebygga risken att invånare, företag och samhället utsätts för brott i och utanför hemmet med fokus på
  - våldsbrott
  - tillgrepp
  - bedrägerier

God kommunikation, faktabaserad information samt möjlighet till dialog och delaktighet är målområden som ständigt kan utvecklas. De aspekterna har inte nämnts ovan då de kan ses som processmål snarare än resultatmål. Det handlar om att bemöta felaktiga uppfattningar som skapar onödigt oro, öka självtrösten/grupptrösten samt att tillsammans med befolkningen skapa effektiva åtgärder. En slutsats är därför att arbetet ska präglas av delaktighet, medbestämmande, god kommunikation och dialog om brott och trygghet.

Lägesbilden 2022 har stora likheter med tidigare lägesbilder under åren. Det innebär att planeringen inför kommande år till stor del handlar om att bibehålla de fokusområden och åtgärder som påbörjats och fokusera på att utveckla orsaksanalysen och åtgärderna.

Arbete med grannsamverkan, grannsamverkansbilen, föräldravandringar och väktarbilar bör fortsätta och vidareutvecklas. Samverkan mellan olika aktörer, (väktare, fältassistenter, fritidspersonal, Region Stockholm, förebyggare i närliggande kommuner och polisområden) har varit viktigt och ska fortsätta. Arbetet med ”Strategi för förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn och unga i Danderyds kommun” pågår och förväntas resultat under kommande år. Här kan särskilt nämnas målen om att barn och unga ska känna sig säkra och trygga samt att alkohol- och droganvändningen ska minska kraftigt.

2 Bakgrund

Syftet med ”Gemensam lokal lägesbild 2022, Lokalpolisområde Södra Roslagen, Danderyds kommun” här kallad ”Lägesbilden” är att ge en övergripande beskrivning av brott och trygghet i Danderyds kommun. Den beskriver även förutsättningar och utmaningar för att arbeta brottsförebyggande och trygghetskapande. Fokusområden för samverkan skapas utifrån en analys av lägesbilden.

Lägesbilden utgör tillsammans med tre andra dokument (en handlingsplan, en utvärdering av tidigare arbete mot brott och för trygghet samt ett medborgarlöfte), överenskommelsen om samverkan mot brott och för trygghet 2023–2025 som Danderyds kommun och polisområde Södra Roslagen fastslagit. Det här dokumentet – ”lägesbilden” beskriver endast översiktligt *hur* samverkansarbetet ska gå till. Den mer utförliga beskrivningen av åtgärder återfinns i handlingsplanen.

Den gemensamma lokala lägesbilden är en nulägesbeskrivning som lyfter fram Danderyds problem, möjligheter och utmaningar med utgångspunkt i undersökningar, statistik och uppgifter som framkommer i kommunens löpande arbete. Undersökningar i detta sammanhang kan vara enkäter, analyser av brottsstatistik, nyckelpersoners erfarenheter och dialoger med medborgare. Lägesbilden omfattar inte samtliga, i brottsbalken förekommande

brottstyper. Brottsstatistiken presenteras inte i någon prioriterad ordning. Den gemensamma lokala lägesbilden uppdateras vartannat år eller vid behov.

3 Om Danderyd

Under denna rubrik beskrivs kort valda delar av Danderyds geografi, demografi, infrastruktur och näringsliv.

Danderyd är en storstadskommun invid Mälaren med flera grönområden. Kommunens yta är 28 kvadratkilometer och består av fyra kommundelar; Danderyd, Djursholm, Enebyberg och Stocksund. Enligt Folkhälsoinstitutets kommunfaktablad fanns det i medeltal 32 803 folkbordförda personer i Danderyd under 2021. En stor del av invånarna är välutbildade, välbeställda och bor i egna hem i jämförelse med många andra storstadskommuner. År 2020 hade 75 procent av de förvärvsarbetande i Danderyd eftergymnasial utbildning medan det i riket var 45 procent. (Folkhälsomyndigheten, 2022)

Danderyd har goda allmänna kommunikationer med tunnelbana till Mörby centrum och bussförbindelser till kommundelarna. Roslagsbanan går genom Stocksund, Djursholm och Enebyberg. Den största handelsplatsen är Mörby Centrum, en centrumanläggning med över 6 miljoner besökare per år som passerar av många pendlare som färdas med tunnelbana, buss, bil eller cykel. Utöver Mörby Centrum finns i kommunen ett antal mindre områden med handel och kontor. Det finns krogar och andra kvällsöppna restauranger men jämfört med andra stockholmskommuner är de inte många. Bedömningen är att de inte har särskilt stor påverkan på brottsligheten i form av ordningsstörningar och krogrelaterade brott*

Det finns tre gymnasieskolor och tre högstadieskolor. Utöver det finns en skola, British Primary School som arbetar efter andra läroplaner än den svenska.

4 Lokalpolisområde Södra Roslagen

Inom polisens organisation utgör Danderyd en av fem kommuner som tillsammans bildar lokalpolisområde Södra Roslagen (LPO Södra Roslagen). Övriga kommuner är Täby, Österåker, Vaxholm och Vallentuna. I Stockholm finns tre polisområden, Nord, City och Syd och LPO Södra Roslagen ingår i Polisområde Nord.

5 Resultat av undersökningar om trygghet och oro för brott

Trygghet i Danderyds kommun mäts bland annat genom olika undersökningar med sinsemellan olika variabler. Resultat från fyra av dessa undersökningar samt de egna trygghetsmätningarna redovisas i kapitel 5.1 till 5.6.

- Danderyds kommuns livsstilstudie (Stockholmsenkäten) 2022
- Polisen, Trygghetsundersökning 2021
- Brottsförebyggande rådet, den lokala delen av den nationella trygghetsundersökningen (NTU) då åren 2019 och 2020 slagits ihop.
- Svenskt näringsliv, Undersökning om det lokala företagsklimatet 2022

---

* I många andra kommuner i Stockholm är lägesbilden annorlunda och flera av dem tillämpar metoder som rekommenderas av länsstyrelsen såsom ”Krogar mot knark” och ”Ansvarsfull alkoholserving”. Närheten till krogliv i Stockholms län påverkar även Danderyds invånare men inte i form av omfattande lokala ordningsstörningar.

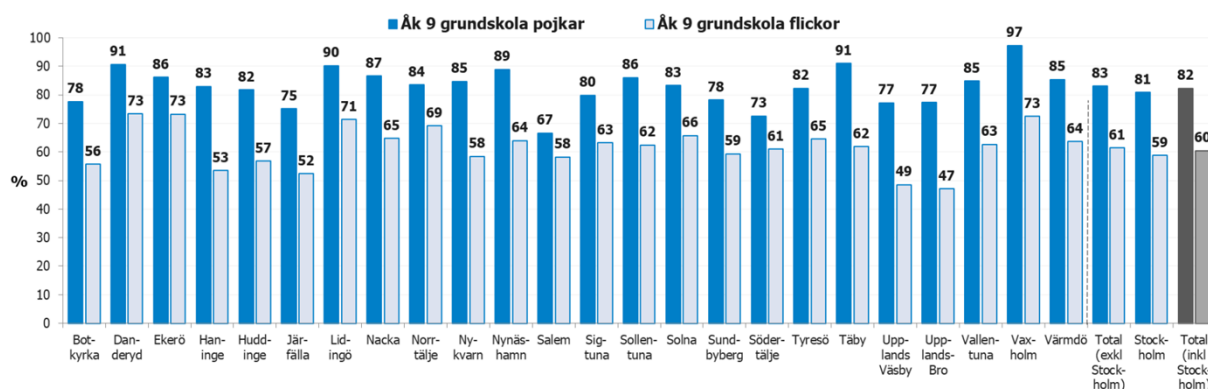
- Statistiska Centralbyråns (SCB:s) medborgarundersökning, 2022
- Egna undersökningar

5.1 Stockholmsenkäten 2022

Danderyds kommun samlar in data om hälsa och faktorer som påverkar hälsan för ungdomar. Det görs bland annat genom en enkätundersökning som genomförs vartannat år. Enkäterna besvaras av alla ungdomar i årskurs nio samt år två på gymnasiet. Eftersom många kommuner i länet använder samma enkät (med variationer i någon enstaka fråga) är det möjligt att jämföra resultaten **.

Något över 80 procent svarar att de känner sig trygga eller ganska trygga om de är ute sent en kväll i bostadsområdet (gäller i båda åldersgrupperna). Tjejerna är mindre trygga. Störst skillnad mellan könen är det i högstadiet (18 procentenheter, se figur). I många andra kommuner har det skett en markant negativ förändring vad gäller självrapporterad trygghet i närområdet. Det beror i de fallen framför allt på att tjejerna i högre utsträckning är otrygga. Danderyd har bättre resultat än många andra kommuner i regionen.

Elever som känner sig ganska eller mycket trygga om de går ut ensam sent en kväll i området

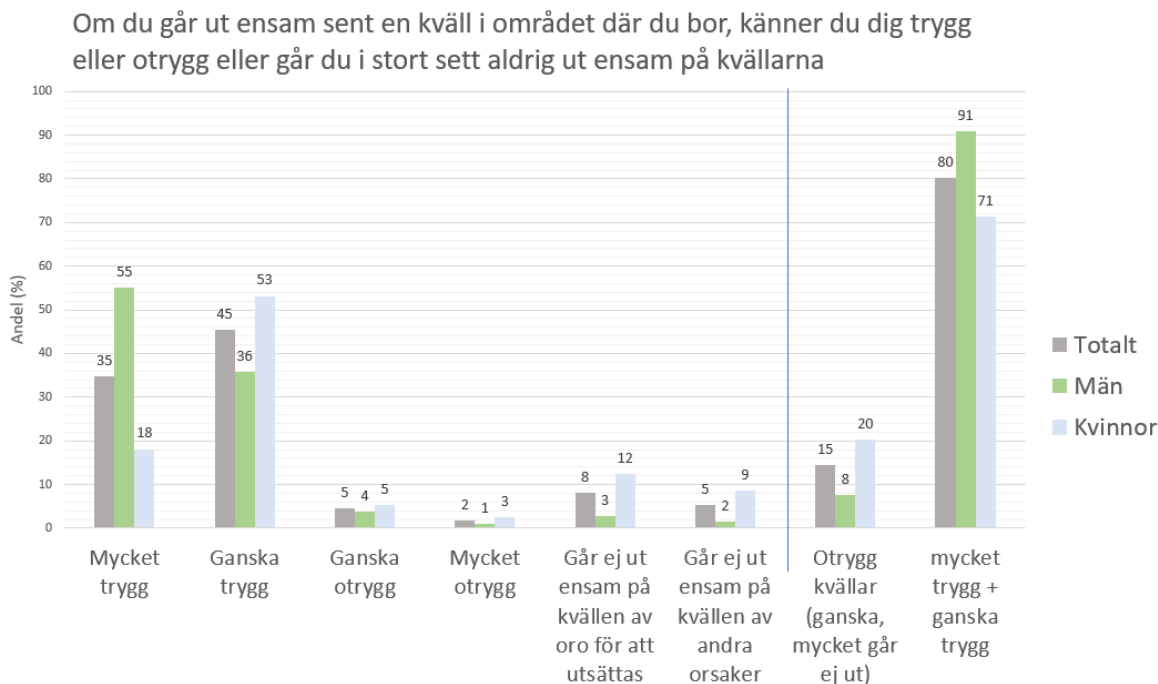
Figur 1, Stockholmsenkäten 2022, Resultat för olika kommunala undersökningar sammanställda och illustrerade av Länsstyrelsen Stockholm (efter hemkommun)

Runt 60 procent i båda åldersgrupperna svarar ja på den hypotetiska frågan om de tror att deras föräldrar kommer att få reda på att de har gjort något olagligt ifall en annan vuxen råkar se det. Även andra frågor om vuxna skulle ingripa om de såg våld, rån eller narkotikaförsäljning i bostadsområdet tyder på att de flesta känner att det finns en social kontroll där de bor.

** Materialet kan sorteras utifrån om eleverna bor i Danderyd eller om de studerar i Danderyd. Flera kommuner gör samma undersökning och kan därför dela data om ungdomar som går i skola i en kommun och bor i en annan kommun. Noteras bör att alla kommuner inte genomför undersökningen varje år vilket man måste ta hänsyn till om man vill göra jämförelser över tid. Dessutom ska man ha i åtanke att alla kommuner inte har samma fina uppslutning som i Danderyd där både fristående och kommunala skolor har en samsyn om att undersökningen är ett viktigt verktyg i hälsoarbetet.

5.2 Polisens trygghetsundersökning 2021

Polisregion Stockholms senaste trygghetsundersökning i Danderyd genomfördes år 2021*. I Danderyd uppgav 80 procent att de kände sig trygga eller ganska trygga när de gå ut i området där de bor sent en kväll. Samma siffra för Polisregion Stockholm/Gotland var 68 procent och för Lokalpolisområde Södra Roslagen 75 procent. Samtidigt var det en tiondel av kvinnorna i Danderyd som uppger att de inte går ut i området där de bor en sen kväll på grund av oro att utsättas för brott.

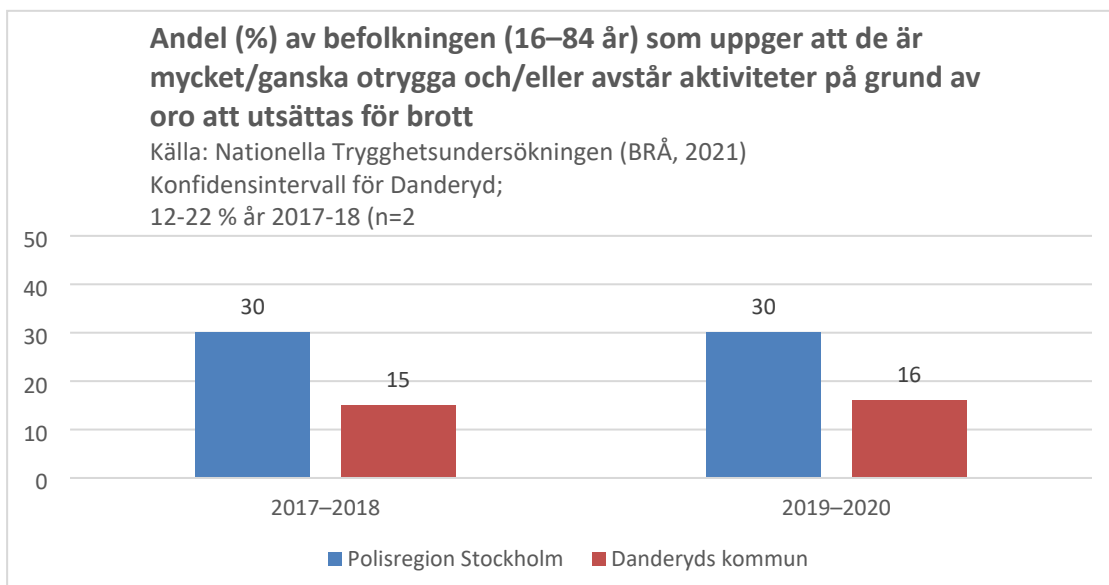
Figur 2) Trygghet i närheten av bostaden samt andel som avstår att gå ut (Polisens Trygghetsundersökning 2021)

Av de platser Danderydsborna undviker anges främst kollektivtrafik. Det är svårt att säga om Covid19-pandemin kan ha påverkat svaren på den frågan men det är heller inte otroligt att många människor (en fjärdedel av Danderydsborna) känner sig otrygga i kollektivtrafiken.

5.3 Nationella trygghetsundersökningen (NTU), 2019–2020

Det nationella Brottsförebyggande rådet gör varje år en enkätundersökning om brott och trygghet. Materialet är för litet för att redovisas på kommunnivå. Svar från två på varandra följande år slås därför samman. Vid de senaste mätningarna med tillgängliga resultat på lokal nivå, 2019 och 2020, verkar det som om en större andel av befolkningen i Danderyd är trygga i jämförelse med i Polisregion Stockholm. I regionen är det nästan en tredjedel som är mycket eller ganska otrygga alternativt avstår från aktiviteter (figur 2). Det kan jämföras med Danderyd där nästan var sjätte person uppger en sådan otrygghet.

* Av de 1074 invånare i Danderyds kommun som fick enkäten var det 58 procent som svarade vilket var en minskning från föregående år då 73 procent svarade.

Figur 3) Andel av befolkningen som är mycket eller ganska otrygga alternativt avstår aktiviteter på grund av oro för brott, NTU

Undersökningen inkluderar även frågor där respondenterna får svara på om de ofta eller ganska ofta oroar sig för ett antal specificerade brott samt om de ofta eller ganska ofta oroar sig för att närstående ska drabbas av brott*. Kategorierna inkluderar oro för misshandel, våldtäkt, personrån, bostadsinbrott och stöld. Det finns även en fråga om oro för att närstående ska drabbas av stöld. Det brott man mest oroar sig för i Danderyd är bostadsinbrott (49 procent) följt av att närstående ska drabbas av brott (42 procent).

Värt att notera är att det med statistisk säkerhet endast kan urskiljas en reell skillnad mellan regionen och Danderyd. Det är att oro för inbrott (konfidensintervallet för Danderyds kommun var 43–56 och för polisregionen 29–30). Det är heller ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan åren men om man jämför de absoluta talen verkar utvecklingen i Danderyd gå i negativ utveckling.

	Andel (%) som oroar sig ofta eller ganska ofta för resp. variabel					
	Polisregion Sthlm. (inkl. Gotland)			Danderyd		
	2017–2018	2019–2020	KI 2019-20	2017–2018	2019–2020	KI 2019-20
Misshandel	11	11	11–12	8	10	6–15
Våldtäkt/sexuella angrepp	14	14	13–14	14	15	10–20
Personrån	18	20	19–20	18	21	16–27
Bostadsinbrott	31	30	29–30	47	49	43–56
Stöld el. skadegörelse av bil	28	27	27–28	30	34	27–41
Närstående drabbas av brott	36	38	37–39	40	42	35–49
	Källa Nationella Trygghetsundersökningen (BRÅ 2021)					
	År 2017-18 (n=262), år 2019-2020 (n=283)					
	KI=Konfidensintervall					

* I de tabeller som erhållit av Brottsförebyggande Rådet framgår tyvärr inte i vilken utsträckning invånarna oroar sig ofta för respektive brott.

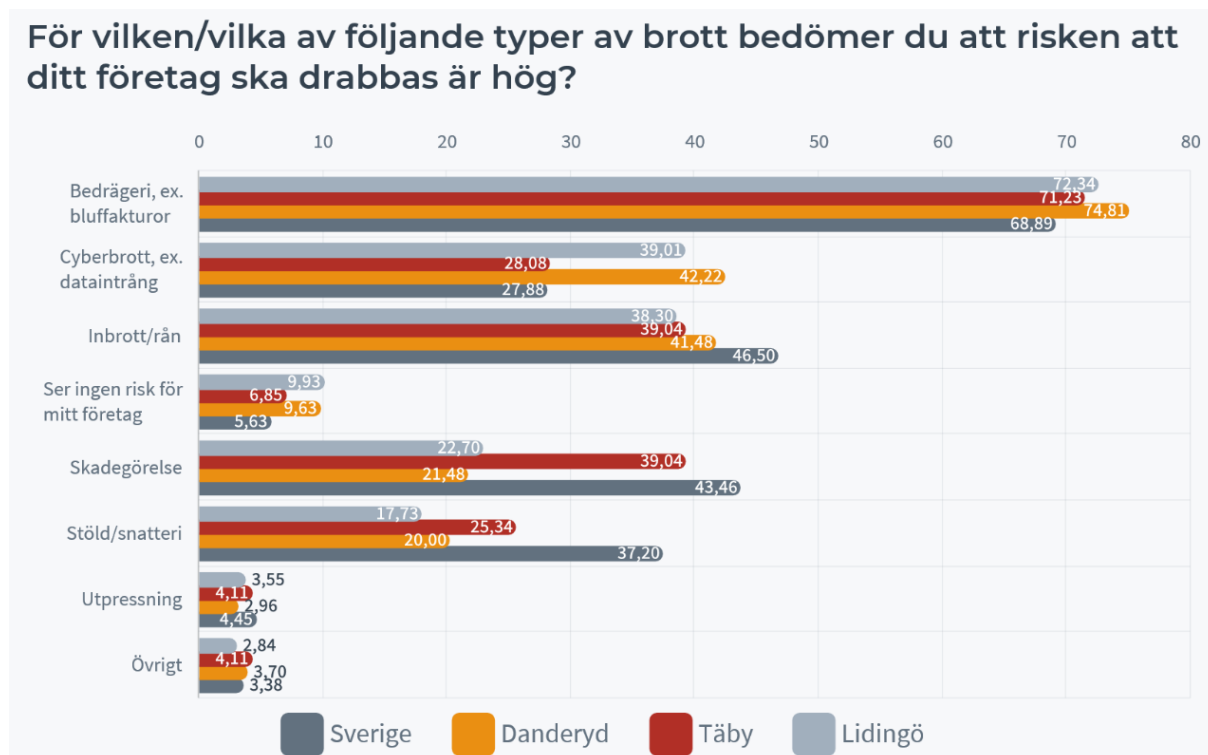
Figur 4) Andel i befolkningen som uppger ofta eller ganska ofta känner oro för ett antal utvalda brott eller att närstående utsätts för brott

Det är känt via att människor generellt sett verkar ha en pessimistisk syn på brottsutveckling. Runt 80 procent i både Polisregion Stockholm och i Danderyds kommun uppger att de bedömer att brotten ökar kraftigt. Likaså uppgav fyra av fem Danderydsbor 2018 och 2017 att de trodde att brotten hade ökat kraftigt sedan föregående år.

5.4 Svenskt näringsliv, Undersökning av det lokala företagsklimatet 2022

I Svenskt näringslivs årliga undersökning av det lokala företagsklimatet får näringsidkare ranka i vilken utsträckning företagen påverkas negativt av brott. På en skala där 1 är väldigt negativ påverkan och 6 är försumbar påverkan blev medelvärdet i Danderyd 4,2. Medelvärdet i riket var 3,8.

I undersökningen 2020 fanns det extrafrågor om brott och trygghet. I den mätningen ansåg en femtedel av företagen att de påverkades negativt av oro för brott i mycket eller ganska stor utsträckning. I riket var det en fjärdedel*. Det brott i särklass flest företagare bedömde att det var hög risk att utsättas för var bedrägerier och bluffakturor (75 procent). Runt 40 procent angav att de bedömde att risken var hög för att utsättas för cyberinbrott/dataintrång respektive inbrott/rån. Det skiljer sig inte mycket från resultaten i riket förutom för cyberbrott/dataintrång där Danderyd ligger 14 procentenheter över riket. I Danderyd var det också en lägre andel av företagarna som ansåg att det fanns en hög risk att drabbas för snatteri och skadegörelse än vad det var i riket i övrigt.

* enligt data från <https://www.foretagsklimat.se/downloads> 2020-11-15

Figur 5) Självrapporterade bedömningar av risk för brott i tre kommuner samt riket (Svenskt näringsliv 2020)

Fritextsvar från undersökningen 2021 var olika till sin karaktär. Vissa svarade utifrån att de var boende i Danderyd och vissa svarade mer utifrån företagsperspektiv. Vissa såg Danderyd som en väldigt trygg kommun där företagen knappt påverkades av brott medan andra såg Danderyd som en mycket otrygg kommun. Rån, bedrägerier och bostadsinbrott var några av de brott som nämndes.

5.5 Danderyd kommuns medborgarundersökning 2021 (SCB)

Medborgarundersökning som Danderyds kommun beställer av SCB inkluderar tre frågor där medborgarna skattar hur trygga de känner sig på en skala från 1 till 10. Ju högre värde desto tryggare känner man sig. Danderyds kommuns medelvärde var något högre än medelvärdet för samtliga kommuner då frågorna handlar om hot, rån och misshandel eller utevistelse på kvällar och helger. Däremot verkar man mindre trygg vad gäller inbrott i hemmet med ett snitt på 5,6 jämfört med 6,1 för samtliga kommuner.

5.6 Egna frågeundersökningar

Danderyds kommun och lokalpolisområde Södra Roslagen har återkommande genomfört trygghetsundersökningar. Det finns sådana undersökningar sedan slutet av nittonhundratalet men då gjordes de med den så kallade lokalpolisen och inte med lokalpolisområdet. Under de här åren har svaren varit likartade. De undersökningar som gjorts på det här viset är inte representativa. Den senaste undersökningen genomfördes 2018 och var delvis digital.

De problem som oftast har lyfts fram som angelägna i de här undersökningarna har liksom nu varit tillgrepp (i synnerhet bostadsinbrott), barn och ungas alkohol- och drogvvanor. Mörby Centrum och Vendevägen, även kallat Hortus, inklusive viadukterna till stationen Danderyds sjukhus som har varit de platser som i störst utsträckning angetts som otrygga platser.

6 Resultat, självrapporterad utsatthet för brott

Enligt polisens trygghetsundersökning 2021 uppger 6 procent att de varit utsatta för bedrägerier de senaste tolv månaderna, 1 procent uppger att de varit utsatta för fysiskt våld som gett smärta*, 4 procent har varit utsatt för hot, 9 procent har varit utsatta för stöld och 5 procent har varit utsatta för skadegörelse. Det är inte några anmärkningsvärda skillnader jämfört med 2020 och inte heller i jämförelse med polisregionen.

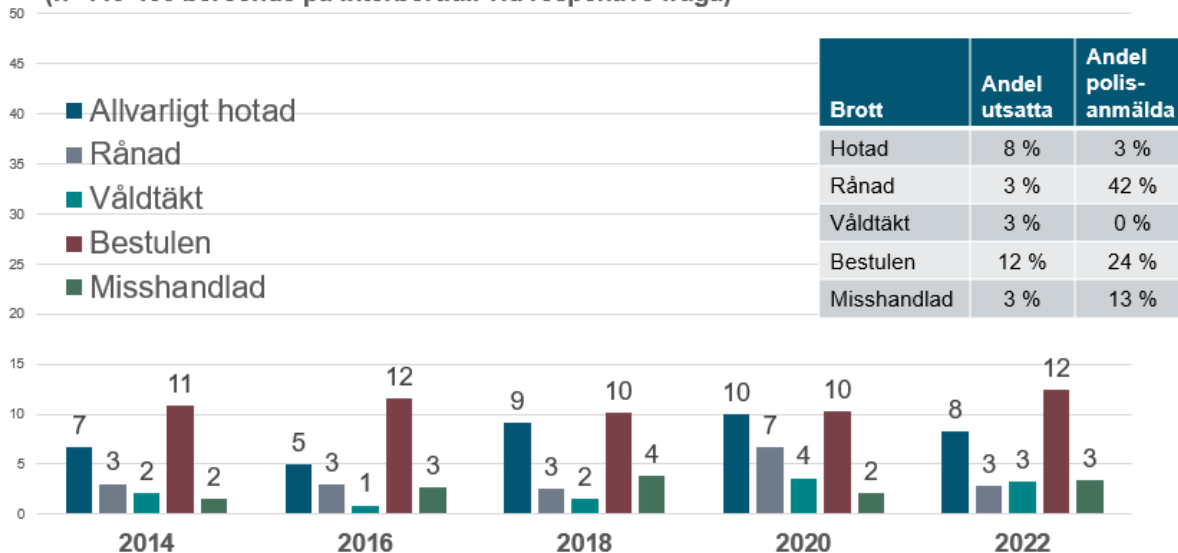
I Stockholmsenkäten 2022 framkommer att det förekommer stölder, våld och hot i ungdomars vardag. Runt 10 procent rapporterar att de utsatts för stöld eller allvarligt hot det senaste året. Våldtäkterna på högstadiet har ökat något från några procent till runt 3 procent. Bland tjejerna var det närmare 5 procent år 2022. Stockholmsenkäten visar också att flickor uppger att de utsatts för sexuella trakasserier i mycket högre grad än pojkar. I årskurs 9 har var tredje flicka utsatts för sexuella trakasserier en gång per termin eller mer.

---

* En fråga som många vill revidera eftersom det mäter mycket lite av det våld och förtryck som förekommer och som kommunerna och lokalpolisområdena önskar förebygga. Det har visat sig på möten med kommunpolis och brottsförebyggare i regionen.

Väldigt få i elevundersökningarna uppger att de anmält brott till polis. Knappt hälften av rånen anmäls. Var fjärde stöld, ungefär vart tionde hot och var tionde misshandel anmäls medan våldtäkter inte anmäls alls (Danderyds Kommun, 2022).

Andel (%) som uppger utsatthet Fem brottskategorier, senaste året, årskurs 9 (n=440-460 beroende på interbortfall vid respektive fråga)

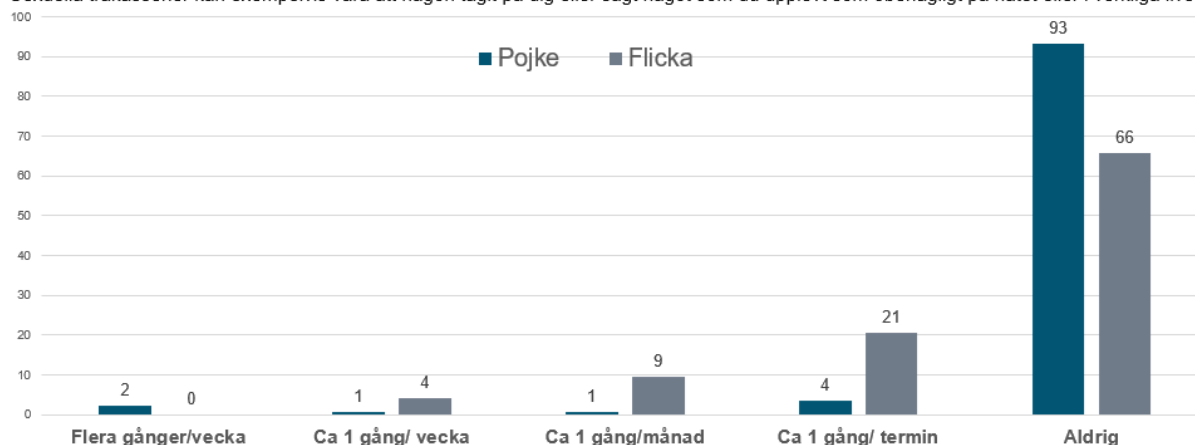

Figur 6) Andel som uppger utsatthet för brott bland ungdomar - hot, rån, våldtäkt, stöld, misshandel

Utsatts för sexuella trakasserier åk 9

Har du utsatts för sexuella trakasserier?

Sexuella trakasserier kan exempelvis vara att någon tagit på dig eller sagt något som du upplevt som obehagligt på nätet eller i verkliga livet.

Figur 7) Självrapporterad utsatthet för sexuella trakasserier, årskurs 9

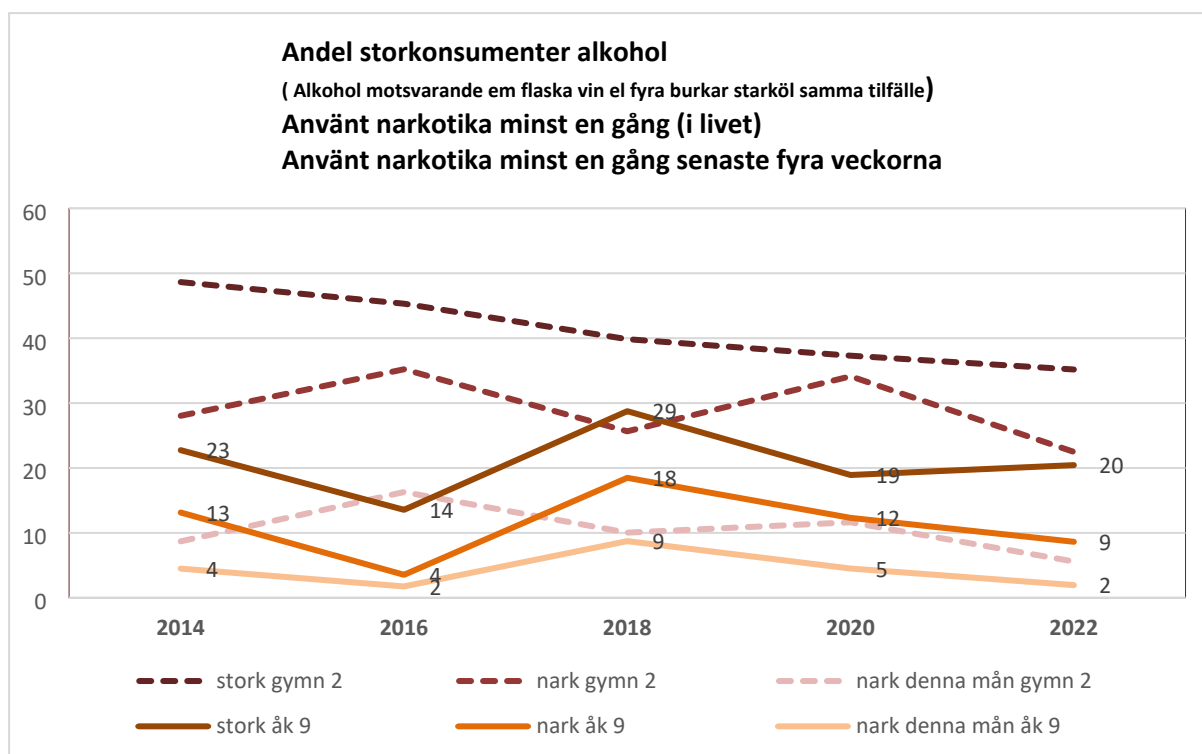
7 Resultat, Ungdomars livsstil och levnadsförhållanden

7.1 Tobak, alkohol och narkotika

Enkätundersökningar, polisens underrättelser, erfarenheter från kommunens personal, föräldrars utsagor och ungdomars utsagor ger sammantaget en bild av att användning av alkohol och narkotika är mer utbrett i Danderyd än i många andra närliggande kommuner.

Sett över tid (sedan 2004) har det skett stora positiva förändringar vad gäller rökning och alkohol. Flera mått minskar över tid, i synnerhet är förändringen stor på högstadiet. Även om insatser har gett resultat röker, snusar och dricker ungdomar i Danderyd i stor utsträckning i jämförelse med andra kommuner som genomför Stockholmeenkäten och andelen storkonsumenter är också relativt hög. Definitionen av en storkonsument är att man har druckit alkohol motsvarande en 18 centiliter ren, det vill säga ”100%-ig”, alkohol vid ett och samma tillfälle minst en gång under den senaste fyra veckorna. Volymen ren sprit omvandlat till dryck blir ungefär en flaska vin *eller* fyra burkar starköl. År 2022 uppgav var tredje ungdom i Danderyd som gick år 2 på gymnasiet att de druckit alkohol på ett sätt som definieras som storkonsumtion. Bland högstadieeleverna var det var femte elev. I år 2 på gymnasiet uppgav mer än hälften av ungdomarna att de varit berusade den senaste månaden och i högstadiegruppen uppgav ungefär 30 procent det. Samtidigt är det värt att poängtera att majoriteten av ungdomarna *inte* är storkonsumenter och att hälften av eleverna i årskurs 9 aldrig har använt alkohol. Det finns alltså stora skillnader i konsumtionsmönster inom de olika åldersgrupperna.

De år när över 20 procent har varit storkonsumenter av alkohol på högstadiet har även andelen som använt narkotika på högstadiet varit högre. När dessa individer gått vidare till gymnasienivå har andelen som använt narkotika i den åldersgruppen ökat (se figur)

Figur 8) Storkonsumtion av alkohol och två mått på narkotikakonsumtion

Något som oroar är att det konstant, under alla år, varit mellan 30–40 procent som använt narkotika på gymnasiet. Det är mycket högt jämfört med många andra kommuner i länet. En större andel av killarna har använt narkotika.

Undersökningen visar även att psykisk ohälsa är ett stort problem bland unga, särskilt bland flickor. Det här är ett tydligt mönster som verkar finnas i hela länet. Samtidigt tycker de allra

flesta att livet är härligt att leva. Dessutom är framtidstron mer utbredd i Danderyd än i många andra kommuner i länet.

7.2 Otrygga hemmafester

Det uppges att det finns en så kallad festkultur som är osäker och otrygg för många unga, inte minst i samband med fester i hemmiljö (så kallade ”hemmafester”) där alkohol och droger inte sällan förekommer, även bland personer under 18 år. Det kan vara omkring 100 personer som samlas vid de otrygga festerna utan att trygga vuxna närvarar. Brott som langning, överlåtelser, våldsbrott och rattfylleri förekommer i samband med sådana fester. Denna bild av otrygga hemmafester bekräftas även av de elevarbeten som gjorts av ungdomar inom ramen för projektet ”Danderyd lyssnar”. Både föräldrar och unga uttrycker oro för situationer som uppstår på hemmafester utan vuxnas närvaro/sociala kontroll. Båda grupperna uttrycker även oro för långsiktiga konsekvenser vad gäller hälsa och välbefinnande. Samtidigt ska man komma ihåg att många fester hemma är bra sätt att umgås. En hemmafest kan också betyda olika saker - myskvällar med en liten grupp nära vänner kan också kallas för ”hemmafest”.

7.3 Andra otrygga fester – olaga intrång

Kommunen och polisens samverkansforum där flera trygghetsaktörer deltar har under 2018–2019 identifierat lokaler och utrymmen som använts för feständamål av unga utan tillåtelse (i vissa fall genom olaga intrång). Vid vissa av dessa platser har risk för allvarlig skada förekommit. Genom god samverkan har man kunnat säkra dessa platser så att de inte används på ett otillåtet sätt.

7.4 Psykisk hälsa

Över tid har den psykiska hälsan (mätt som nedstämdhet utan att veta varför, sömnproblem, magont och liknande) minskat. Flickor är värst drabbade (eller bedömer sin hälsa som sämre). Det här fenomenen har uppmärksamats och man arbetar för att förstå orsakerna till att flickor generellt har sämre självskattad psykisk hälsa och vända utvecklingen inom ramen för det förebyggande arbetet med barn och unga. Nationella data för vård för psykisk ohälsa stödjer slutsatsen om att flickors psykiska hälsa är sämre. Den psykiska hälsan kan vara en faktor som påverkar brott och trygghet, antingen direkt eller indirekt. Inom ungdomsstrategin har det publicerats resultat som tyder på att brist på sömn, normer relaterat till utseende och en jakt på status bland de som man umgås har samband med hur ungdomarna mår. En teori är att normer för kvinnor och män påverkar den psykiska hälsan. Som tidigare nämnts upplever flickor i högre grad att de trakasseras på ett sexuellt sätt. Dessutom utsätts barn och unga sannolikt i hög grad för olika former av diskriminerande våld. I en undersökning i Botkyrka uppgav var tredje elev i årskurs 9 att personer i deras omgivning var utsatta för homo/transfobiskt våld en gång i veckan eller mer. Var tionde elev i årskurs 9 uppgav att personer i deras omgivning var utsatta för rasistiskt våld en gång i veckan eller mer.

7.5 Trafik, rattonykterhet, mopeder, A-traktorer och mopedbilar

Trafiken kan ha blivit en mer osäker plats för ungdomar. Både polisen och kommunen har uppmärksammat att det skett olyckor med A-traktorer och mopedbilar, både i kommunen och i närliggande kommuner, i vissa fall med allvarliga konsekvenser inklusive dödsfall. Det är dock svårt att få en helhetsbild av utvecklingen då statistiken inte visar olyckor per fordonsinnehav

och inte heller på ett bra sätt skiljer mellan olika fordonstyper. Många ungdomar kör bra och lagligt och har stor glädje av sina fordon medan andra inte klarar ansvaret lika bra. På det sättet är gruppen inte homogen vilken man bör ta hänsyn till. Många fordon som finns på marknaden idag är mer osäkra än de möjligen förefaller då de till stor del är gjorda av plast. Vid en olycka i Danderyd där en moped och en mopedbil kolliderade såg mopeden helt opåverkad ut medan mopedbilens yttre var helt demolerat. Ett antal insatser görs och nedan nämns några av dem.

- Brev från polis till föräldrar via skolor om säkerhetstänk och vårdnadshavarnas ansvar för fordonets säkerhet.
- Samverkan mellan bland annat fältande ungdomskoordinatorer som upptäcker hemmafester och polis för att göra trafikkontroller
- Fortlöpande dialoger med föräldrar exempelvis vid föräldravandringar. På det sättet kan föräldrar hjälpa till att sprida information
- Alkohol och drogförebyggande arbete

8 Resultat, upplevelser av problem med ordningsstörningar

Enligt polisens trygghetsundersökning 2021 uppger invånarna i Danderyd i lägre utsträckning än invånarna i regionen att det finns problem såsom ordningsstörningar, synliga narkotika- eller alkoholproblem, skadegörelse och nedskräpning. Exempelvis uppger 37 procent i regionen att ungdomar stör ordningen jämfört med 23 procent av Danderydsborna. Få invånare i Danderyd anser dock att störande ungdomar är ett stort problem, endast 3 procent.

De frågor som ses som ett stort problem av flest personer är ”mörka områden och dålig belysning” (9 procent), påträngande tiggeri (9 procent), nedskräpning (8 procent) samt moped/MC-trafik på gång- och cykelvägar (7 procent).

9 Resultat, Statistik över utvalda sociala stödinsatser

År 2021 påbörjade 15 invånare i Danderyd behandling via Alternativ till våld (ATV). Åtta kvinnor, fyra män och tre barn. Sammanlagt under 2021 var 26 Danderydsbor aktuella och fick tillsammans 366 behandlande samtal.

Antalet kvinnor som kontaktade Kvinnojouren Täby/Danderyd för rådgörande samtal har ökat markant och bedöms vara mer komplexa. Under Covid-19-pandemin har ökningen framförallt skett under dagtid. Pandemin med hemarbete kan vara en faktor som medfört ökat hot och våld mot kvinnor. År 2020 kom 70 samtal från Danderyd jämfört med 32 samtal 2018.

10 Resultat, Polisanmälda brott

Tolkning av polisanmälda brott kan vara vanskligt. Det är framför allt skadegörelsebrott som förefaller öka. I Danderyd bör man dock sortera bort den skadegörelse som sker i kollektivtrafik eftersom en mängd brott i den kategorin i själva verket sker i andra kommuner, inte minst klotter. De brotten anmäls ofta i Danderyd eftersom tågen kontrolleras här då de nått sin slutstation.

Våldsbrott bör helst analyseras från fall till fall om man önskar en bättre bild av utvecklingen. Några få incidenter kan förändra statistiken. Ett slagsmål som involverar många personer kan resultera i flera anmälningar och motanmälningar.

Trafikbrott och narkotikabrott är i hög grad relaterat till hur polisen fördelar resurser och hur många insatser som görs. Brott i butik beror i stor utsträckning på anmälningsbenägenhet.

Tillgreppsbrott som inte sker i butik verkar ha minskat mest sedan 2016. Det är en minskning med mer än 500 anmälda brott.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Totalt antal brott	3875	3930	3 404	3 196	3 418	4 040	1 648*
Våldsbrott	240	258	195	278	275	218	112*
Trafikbrott	505	538	497	408	343	351	174*
Övriga brott mot person	249	231	175	210	221	200	131*
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	1387	1385	1 055	899	909	855	337*
Tillgrepp i butik	83	93	142	98	47	62	22*
Bedrägeribrott med mera	301	138	217	163	164	139	213*
Övriga BrB-brott	100	77	78	74	82	50	45*
Narkotikabrott	74	72	77	83	74	81	52*
Skadegörelsebrott	895	1086	908	914	1 239	1 985	522*
Övriga specialstraffrättsliga brott	41	52	60	69	64	99	40*

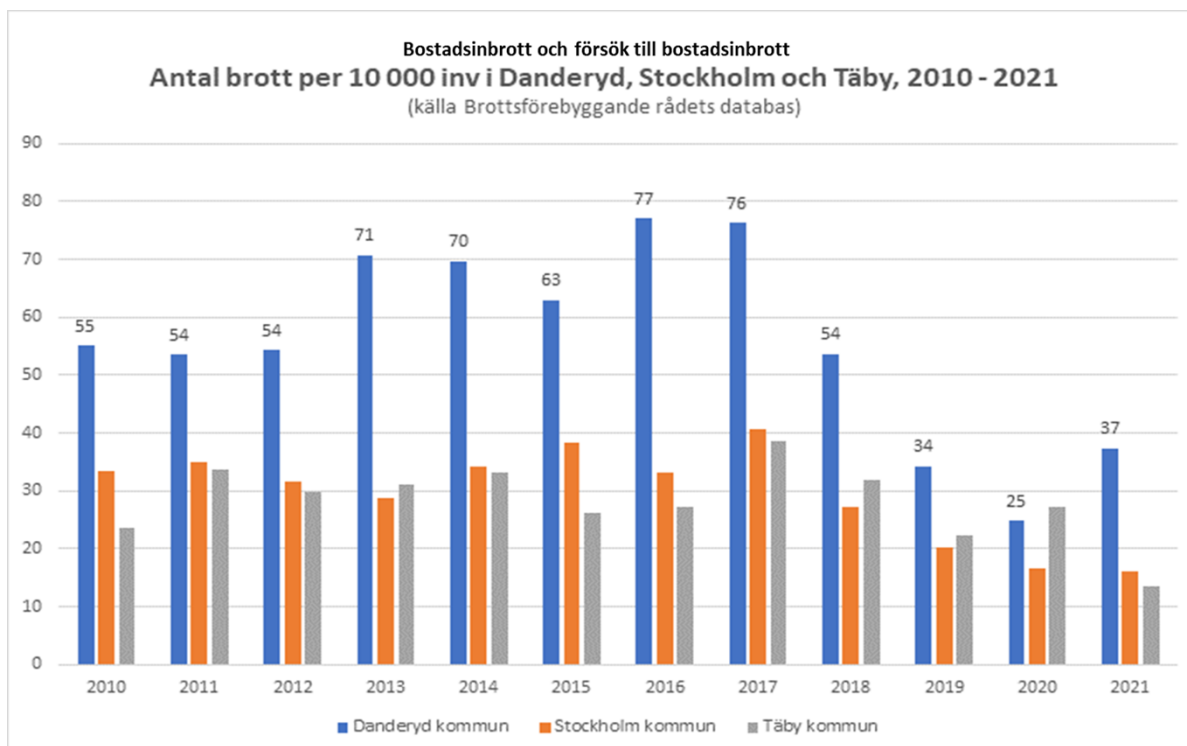
Figur 9) Antal brott enligt Status 2016–2021 och del av 2022

*Statistik för 2022 sträcker sig fram till 15 september Källa: Status

Utvecklingen av olika former av bedrägerier förändras. Delvis kan det bero på förändringar i teknik för penningtransaktioner. Många gånger är det funktionshindrade äldre och andra sårbara grupper som kan vara utsatta på många sätt och därför ofta drabbas med mer allvarliga konsekvenser som följd. Även inom näringslivet finns som tidigare nämns många som känner oro för att bli utsatta för företagsrelaterade bedrägerier.

10.1 Bostadsinbrott

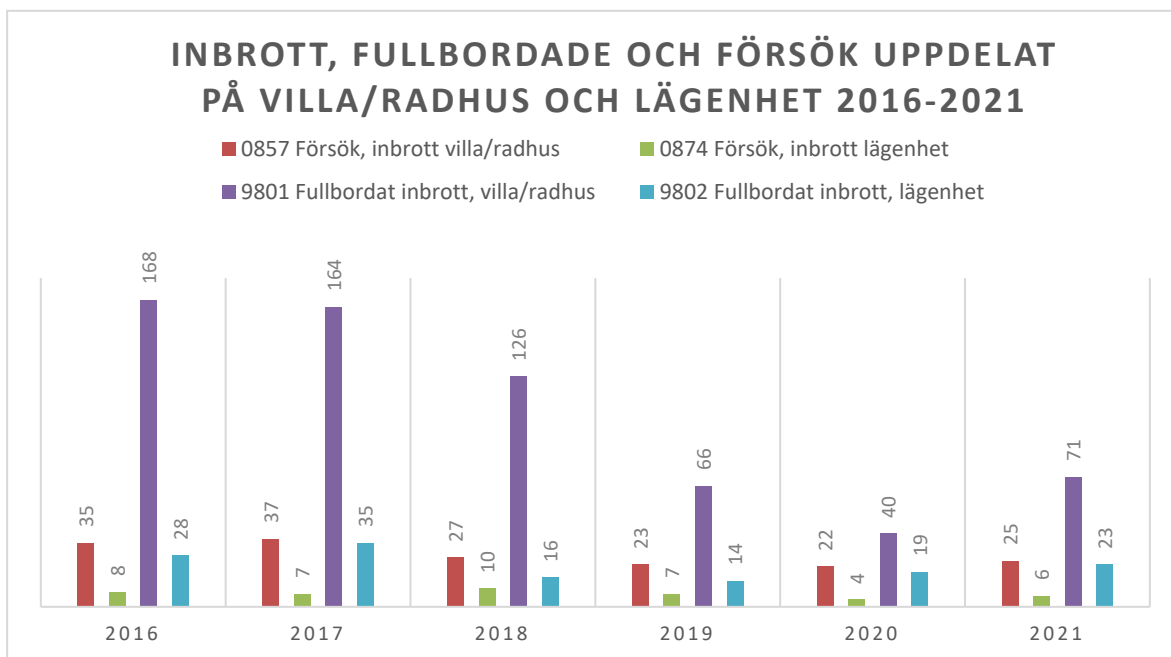
Bostadsinbrott har under många år varit ett stort problem i Danderyd. Under den senare delen av 2000-talet har Danderyd haft ungefär dubbelt så många bostadsinbrott och försök till bostadsinbrott per capita som i Stockholms län. Under åren 2019–2020 har brotten dock sjunkit markant. Bostadsinbrotten har en säsongsbaserad prägel. I perioder då många är bortresta, det vill säga lov och semestertider, ökar ofta inbrotten.

Figur 10) Bostadsinbrott och försök per invånare 2010–2021

Någon entydig slutsats om varför bostadsinbrotten minskar på nationell såväl som på lokal nivå går inte att dra. Tänkbara anledningar kan vara att grannsamverkan har implementerats i allt större omfattning och att många kommuner har ökat sin bevakning med väktare och likande insatser. En annan tänkbar anledning är man har kunnat intensifiera brottsbekämpningen av internationella kriminella nätverk genom samverkan mellan olika myndigheter. Covid-19 kan ha bidragit till minskningen men både i Danderyd och i länet redan innan Sverige drabbades av pandemin. Den medförde sannolikt att hemmen var bebodda i större utsträckning då fler människor tillbringade sin semester på sin hemort.

Trots att inbrotten minskar är det viktigt att fortsätta arbeta för grannsamverkan för att bibehålla den önskvärda utvecklingen. Grannsamverkan är en beprövad och utvärderad metod där man sett statistiskt säkerställda resultat i metastudier. Rutinaktivitetsteorin används som en modell för att utveckla metoderna inom området.

Figur 11) Diagram, Antal polisanmälda bostadsinbrott, försök till inbrott samt fullbordade inbrott i Danderyd, 2016–2021*

Brottskod och förklaring	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
0857 Försök, inbrott villa/radhus	35	37	27	23	22	25	9
0874 Försök, inbrott lägenhet	8	7	10	7	4	6	2
9801 Fullbordat inbrott, villa/radhus	168	164	126	66	40	71	26
9802 Fullbordat inbrott, lägenhet	28	35	16	14	19	23	11

*Statistik för 2022 sträcker sig fram till 15 september. Källa: Status

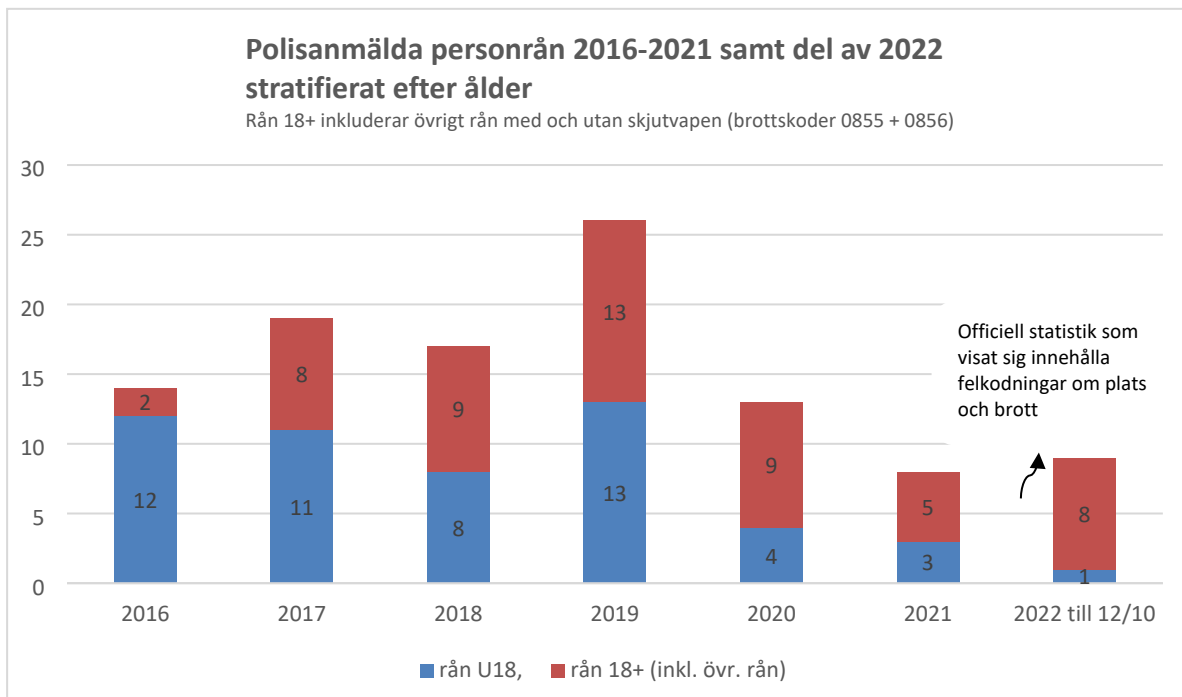
Figur 12) Tabell, polisanmälda brott, bostadsinbrott 201–202

10.2 Rån

Under 2019 ökade polisanmälda fall där unga rånade unga i Danderyd. Dessa rån skedde framför allt under den första halvan av året. Ungdomsrån ökade också kraftigt både nationellt, regionalt och lokalt. Både på lokal och regional nivå vidtogs åtgärder varefter dessa brott minskade igen. När rånerna kartlades visade det sig att många av de här rånerna skedde i närhet av kollektivtrafik. Resurser kunde på så sätt riktas till rätt platser både från de lokala aktörerna och de regionala. Utefter det arbete som gjordes inom kommunen har en rutin utarbetats ifall rån av unga skulle öka igen. Under 2022 har det hittills i år (1 januari till 12 oktober) förekommit ett rån där en person under 18 år blivit utsatt. Rånet skedde i närheten av kollektivtrafik under dagtid. Gärningspersonerna följde efter en grupp ungdomar inklusive målsägaren efter att de klivit av Roslagsbanan.

Statistiken för Danderyd ska tolkas med stor försiktighet. Det är förhållandevis små tal per år vilket ger en osäkerhet. Vid en djupanalys av de 9 polisanmälda av personrån som skett i Danderyd från 2022-01-01 till 2022-10-21 kan förmodligen mer än hälften rensas bort på grund av att de är felkodade eller att trovärdigheten kan ifrågasättas.

* Statistik framtaget av polisens analysavdelning. Talen skiljer sig något från tabellen över bostadsinbrott. Det kan bero på att data har extraherats ur polisens databas vid olika tillfällen. Justeringar kan ha gjorts över tid och kan förklara differenserna.

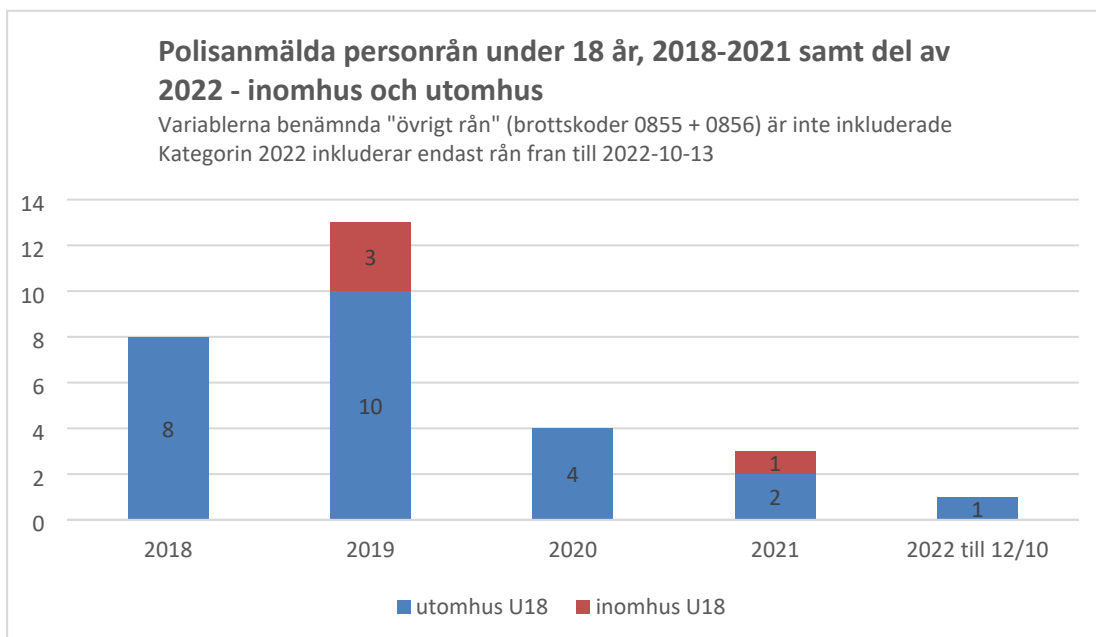
Figur 13) Diagram, Personrån i Danderyd 2016–2021 samt del av år 2022, stratifierat efter ålder

Det har förekommit enstaka fall av grova rån i hemmen på senare år vilket har skapat en oro i samhället. År 2018 drabbades kommunen av tre grova rån i bostad på kort tid***. I perioder har det även varit mycket bilstölder. I några fall stals bilnycklar från hemmen när målsägaren eller dennes familjemedlemmar var hemma**. I ”normalfallet” är målsägarna inte hemma vid inbrott men de gånger det sker skulle man kunna tänka att det förstärker en allmän oro för brott och våld i det lokala samhället. Möjligen även en kollektiv känsla av att vara särskilt utsatt för tillgrepp. Vid medborgardialoger är det inte ovanligt att föräldrar uppger de har en rädsla för att inbrott ska ske innan man har kommit hem från jobbet och barnen är ensamma hemma (inbrott sker ofta dagtid).

Enligt BRÅ som frågar skolungdomar om utsatthet för olika brott i en återkommande undersökning är sannolikheten stor att det finns ett stort mörkertal av rån där gärningsperson och offer är bekanta med varandra eller umgås i samma kretsar. Det kan vara fall där gärningspersonen på ett hotfullt sätt vill ”låna” en persons ägodelar. De här brotten kan påverka barns vardag i hög grad då offer och gärningsperson kanske går i samma skola, har samma fritidsintressen eller på annat sätt återkommande möter varandra.

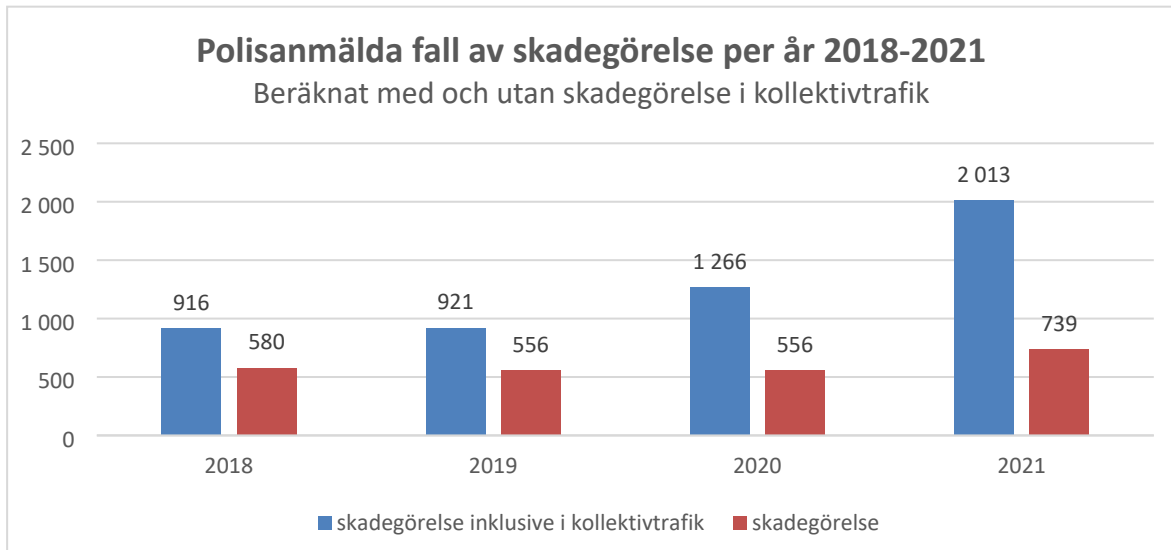
*** Polisen beslutade under 2018 om tillfälliga kameror eftersom sådana incidenter skett i följd i Djursholm.

** Ingen utredning har gjorts men polisen och kommunen har i samverkan med volontärer (till exempel förare av grannsamverkansbilen) gått ut med information informerat om att gärningspersoner ibland stulit bilnycklar i hemmen samtidigt som de boende befann sig där.

10.3 Skadegörelse

Mellan 2018 och 2022 har de anmälda sammanlagda skadegörelsebrotten ökat vilket förklaras av en ökning av klotter mot kollektivtrafik. Som tidigare beskrivits är data för denna kategori missvisande då det kan röra sig om klotter på tåg som skett i andra kommuner än i Danderyd.

Figur 14) Skadegörelse, polisanmälda brott 2018-2021. Med och utan skadegörelse i kollektivtrafik

Det har även skett en ökning av skadegörelse mot stat, kommun landsting. En teori som möjligen skulle kunna förklara det är att rutiner inom kommunen och satsningar på felanmälningstjänster förbättrats och att det därav inkommer fler anmälningar.

Brottskategori och brottskod	2018	2019	2020	2021	2022*
Totalt alla kategorier nedan	916	921	1 266	2 013	576
1201 Skadegörelse, på motorfordon, ej genom brand	86	82	75	81	45
1203 Skadegörelse, annan skadegörelse, ej klotter	195	167			
1205 Skadegörelse, mot stat, kommun, landsting, ej klotter	14	59	130	316	124
1208 Skadegörelse, klotter mot kollektivtrafiken	336	365	710	1 274	312
1209 Skadegörelse, övrigt klotter	259	234	288	287	69
1210 Skadegörelse, genom brand (ej på motorfordon)	18	4	2	3	
1211 Skadegörelse, bilbrand eller annat motorfordon	8	1	2		
1212 Annan skadegörelse (ej klotter)		9	59	52	26

Figur 15 Figur 16) Tabell, Polisanmälda brott 2016–2020, skadegörelse

*Statistik för 2022 sträcker sig fram till 15 september. Källa: Status

10.4 Narkotikabrott

Vid tolkning av anmälda narkotikabrott bör det sägas att statistiken snarare speglar polisens insatser än den faktiska brottsligheten. I Danderyd finns det uppgifter som tyder på att många av narkotikabrott sker i hemmen eller andra slutna rum och att de därför inte upptäcks.

Brottskoder	2018	2019	2020	2021	2022*
Totalt, alla kategorier	77	83	74	81	52
5004 framställning, inkl. vårdslöshet	1				1
5005 överlåtelse, inkl. vårdslöshet	2	4	4	6	5
5010 innehav	45	44	41	53	29
5011 bruk	29	32	28	21	16
5015 Dopningslagen, Innehav, inkl. grov		2	1		1
5016 Dopningslagen, Bruk, inkl. grov		1		1	

Figur 17) Tabell, polisanmälda brott, narkotikabrott 2016 – 2020

*Statistik för 2022 sträcker sig fram till 15 september. Källa: Status

10.5 Våld utomhus/offentliga miljöer

Merparten av våld i offentlig miljö utförs mot män som är obekanta med gärningspersonen. Under 2019 och 2020 ökade brotten något. En förklaring till ökningen 2019 var att det var ett stort ärende där gärningspersoner dök upp objudna på en hemmafest vilket resulterade i ett antal misshandelsärenden.

	2018	2019	2020	2021	2022*
Totalt alla kategorier	30	45	50	33	13
0355 Misshandel, annan än grov, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret, utomhus	3	4	8	3	3
0357 Misshandel, annan än grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret, utomhus	11	12	13	11	8
0375 Misshandel, grov, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret, utomhus		1			
0377 Misshandel, grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret, utomhus	1	5	2	3	
9317 Misshandel, ej grov, mot flicka 15-17 år, obekant med offret, utomhus			2		
9318 Misshandel, ej grov, mot flicka 15-17 år, bekant med offret, utomhus			1		
9319 Misshandel, ej grov, mot pojke 15-17 år, obekant med offret, utomhus	1	2	6	3	1
9320 Misshandel, ej grov, mot pojke 15-17 år, bekant med offret, utomhus		6	3	2	
9343 Misshandel, grov, mot pojke 15-17 år, obekant med offret, utomhus		2		1	
9357 Misshandel, ej grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation, utomhus	2	3	7	1	
9358 Misshandel, ej grov, mot kvinna 18 år eller äldre, bekant med offret, annan slags relation eller bekantskap, utomhus	3				
9361 Misshandel, ej grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation, utomhus			1		
9362 Misshandel, ej grov, mot man 18 år eller äldre, bekant med offret, annan slags relation eller bekantskap, utomhus	8				
9364 Misshandel, grov, mot man 18 år eller äldre, bekant med offret, annan slags relation eller bekantskap, utomhus	1				
9373 Misshandel, ej grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj, utomhus		1	2		
9374 Misshandel, ej grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation, utomhus		1	1	2	
9377 Misshandel, ej grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj, utomhus		2		1	
9378 Misshandel, ej grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation, utomhus		5	4	6	1
9380 Misshandel, grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation, utomhus		1			

Figur 18) Tabell, polisanmäla brott, misshandel 2018–2021 och del av 2022

*Statistik för 2020 sträcker sig fram till 27 augusti. Källa: Status

10.6 Brott i nära relation (BINR)

De faktiska brotten som sker i nära relation är sannolikt fler än vad anmälningsstatistiken visar. Studier visar att det finns stora mörkertal. Enligt en uppskattning av ”Nationellt centrum för kvinnofrid” kan det vara en fjärdedel av brotten som aldrig anmäls. De anmälda brotten ökade under 2019 jämfört med föregående år. Anmälningsbenägenheten kan ha ökat i och med förändringar i samhällsdebatten, inte minst via ”Metoo-rörelsens*” genomslag.

	2018	2019	2020	2021	2022*
Totalt	25	58	56	41	22
0412 Grov kvinnofridskränkning		4	4	4	
9357 Misshandel, ej grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation, utomhus	2	3	7	1	
9361 Misshandel, ej grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation, utomhus			1		
9365 Misshandel, ej grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation, inomhus	15	15	9	13	6
9367 Misshandel, grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation, inomhus		2	1		
9369 Misshandel, ej grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation, inomhus	3		7	3	5
9373 Misshandel, ej grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj, utomhus		1	2		
9377 Misshandel, ej grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj, utomhus		2		1	
9381 Misshandel, ej grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj, inomhus.	1	14	8	6	5
9385 Misshandel, ej grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj, inomhus.		1	3	3	1
9402 Grov fridskränkning, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj	1		1		
9403 Grov fridskränkning, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation			1		
9432 Olaga hot, internetrelaterat, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation			2		
9437 Olaga hot, internetrelaterat, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj		1			
9440 Olaga hot, ej internetrelaterat, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation		4	5	8	2
9441 Olaga hot, ej internetrelaterat, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj		1	1		2
9444 Olaga hot, ej internetrelaterat, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation			3	2	
9445 Olaga hot, ej internetrelaterat, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj			1		
9627 Försök till våldtäkt inkl. grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation, inomhus		1			
9628 Försök till våldtäkt inkl. grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj, inomhus		1			
9635 Fullbordad våldtäkt inkl. grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation, inomhus	2	5			1
9636 Fullbordad våldtäkt inkl. grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj, inomhus	1	3			
Totalt	1	10	36	16	6
9408 Olaga frihetsberövande, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation			1		
9424 Olaga förföljelse, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation			1		
9456 Ofredande, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation	1	4	17	11	4
9457 Ofredande, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj		3	6	2	1
9460 Ofredande, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation		3	1	1	
9461 Ofredande, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj			3	1	1
9691 Sexuellt ofredande, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation			7	1	
Totalt				9	1
4090 Överträdelse av kontaktförbud, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation				9	1

* Tarana Burkes “Me too” är en plattform för överlevare av sexuella övergrepp, medan hashtaggen #metoo används i en bredare bemärkelse

Figur 19) Tabell, polisanmälda brott, brott i nära relation

*Statistik för 2020 sträcker sig fram till 15 september 2022. Källa: Status

10.7 Trafikbrott

Vid tolkning av trafikbrott bör man tänka på att omfattning och former för polisens aktiviteter påverkar utfallet av anmälda brott.

	2018	2019	2020	2021	2022*
Totalt	497	408	343	351	174
0315 Vållande till annans död i samband med trafikolycka		1			
0399 Vållande till kroppsskada eller sjukdom i samband med trafikolycka	6	14	6	13	6
3001 Vårdslöshet i trafik, grov		2	4	4	2
3002 Olovlig körning inkl. grov	39	24	23	25	20
3003 Olovlig körning, åsidosatt föreskrift	1				1
3004 Olovlig körning, tillåtit olovlig körning etc.	3	1	1	2	
3005 Rattfylleri, inkl. grovt, under påverkan av enbart alkohol eller under påverkan av både alkohol och narkotika	57	29	25	25	18
3007 Smitning från trafikolycka, med betydande materialskador, personsador (kräver sjukvård) eller dödligt utfall.	27	40	16	11	2
3008 Smitning från trafikolycka, med inga eller lindriga materialskador eller lindriga personsador (kräver ej sjukvård).	58	72	79	72	33
3070 Rattfylleri, inkl. grovt, under påverkan av enbart narkotika	14	4	12	10	8
3101 Vårdslöshet i trafik	26	26	17	22	11
3111 Beteendebrott i trafiken	8	6	19	14	7
3112 Smitning parkeringskada	214	157	122	134	55
3141 Hastighetsöverträdelse på väg	11	7	6	3	4
3151 Bilbältesbrott		1	1		
3161 Övriga trafikbrott med fängelse i straffskalan	1			1	
3171 Övriga vägtrafiksbrott mot trafikförordningen, fordonsförordningen m.fl. där endast böter ingår i straffskalan	32	23	10	13	7
3201 Sjöfylleri			1		
3203 Övriga brott mot sjölagen med fängelse i straffskalan			1	2	
3291 Övriga brott i trafikdiarium (endast bötesbrott)		1			

Figur 20) Tabell, polisanmälda brott, trafikbrott

*Statistik för 2022 sträcker sig fram till 15 september 2022. Källa: Status

11 Resultat, geografiska områden där tryggheten kan förbättras

Som tidigare beskrivits är det framför allt vissa områden i närhet till knutpunkter som beskrivs som otrygga av allmänhet, i synnerhet Mörby Centrum och området kring hållplatsen Danderyds sjukhus inklusive infartsparkeringen vid Vendevägen och gång och cykelbanor mellan infartsparkeringen och stationerna.

Rapporter om att återvinningsstationer upplevs som otrygga förekommer. Tiggeri som upplevs som påträngande anmäls ibland till kommunens felanmälan eller till polis. Tiggeri är sedan 1 januari 2020 förbjudet i Danderyds kommun i vissa zoner, bland annat vid återvinningsstationer. Förbudet infördes genom ett tillägg i de allmänna lokala ordningsföreskrifterna.

12 Resultat, utsatta områden, kriminella nätverk, våldsbejakande extremism och social oro

I regionala och nationella medier diskuteras områden med parallella samhällsstrukturer, kriminella nätverk och familjestrukturer, våldsbejakande extremism och social oro. Dessa fenomen drabbar även Danderyd men påverkan i Danderyd är enligt polisens bedömning förhållandevis låg vilket redovisas i kapitel 10.1-10.4. Det är en balansgång att prata om problem utan att skrämman människor mer än som kan vara nödvändigt för deras säkerhet.

12.1 Utsatta områden med parallella samhällsstrukturer

Danderyd har inget utsatt område enligt NOA:s definition*.

12.2 Kriminella nätverk i området

Inom LPO Södra Roslagen finns det två grupperingar som definieras som kriminella nätverk**. Nätverken har decimerats med anledning av lyckad lagföring mot individerna i nätverken. Inget av dessa två nätverk är lokaliserade i Danderyd

12.3 Social oro

I dagsläget finns det ingen social oro i Danderyd utefter utifrån definitionen nedan***

---

* Ett utsatt område är enligt NOA (Nationella Operativa Avdelningen) ett område som karaktäriseras av låg socioekonomisk status och kriminell påverkan på lokalsamhället. Inverkan är snarare knuten till den sociala kontexten i området än de kriminellas utstuderade vilja att ta makten och kontrollera lokalsamhället.

Påverkan kan utgöras av:

1. Direkta påtryckningar genom:
  - o hot och utpressning
2. Indirekta påtryckningar;
  - o offentliga våldshandlingar som riskerar att skada tredje man
  - o narkotikahandel som bedrivs öppet
  - o ett utåtagerande missnöje mot samhället

Ett särskilt utsatt område kännetecknas av:

- Allmän obenägenhet att delta i rättsprocessen.
- Svårigheter för polisen att fullfölja sitt uppdrag
- Parallella samhällsstrukturer
- Våldsbejakande religiös extremism

** Efter NOA:s definition av kriminella nätverk Noa uppger att kriminella nätverk kan vara organiserade på olika sätt. Inkludering kan ske genom;

- gemensam etnicitet, nationalitet eller släktskap
- medlemskap
- gemensam uppväxt eller bostadsområde
- en blandning av ovanstående

Verksamhet består ofta av ett eller flera av följande brott; narkotikabrott, tillgreppsbrott, misshandel, hot, utpressning för ekonomisk vinning, bötnings, otillåten påverkan mot brottsoffer/vittnen, innehav av skjutvapen, skattebrott.

*** Begreppet ”social oro” har vuxit fram som benämning på anlagda bränder, skadegörelse, stenkastning, hot och våld mot tjänsteman och upplopp. Upploppet kan ses som en öppen och våldsam konflikt mellan polis och ungdomar/unga vuxna, en slags symbolisk yttring för en mer underliggande konflikt.

De brottsrubriceringar som kan appliceras på dessa händelser är till exempel mordbrand alternativt grov mordbrand, skadegörelse alternativt grov skadegörelse, hot eller våld mot tjänsteman, förberedelse till och anstiftan av upplopp, skadegörelse genom brand och förberedelse till misshandel och misshandel

12.4 Våldsbejakande extremism

Enligt Säkerhetspolisen finns ingen känd radikaliserings i Danderyd utifrån Säkerhetspolisens definitioner. Det finns dock tecken på och uttryck för rasism och andra faktorer som har samband våldsbejakande extremism. Det inträffade en incident 2015 som kan misstänkas vara ett brott med extremistisk koppling. År 2015 upptäcktes en mindre anlagd brand vid ett korttidsboende. Boendet var tillfället stängt för renovering. Väktare var på plats på boendet då branden inträffade och kunde släcka branden innan den spreds sig. Stiftelsen EXPO* utkommer varje år med en rapport med uppgifter om något de kallar ”aktiviteter” som utförts av rörelser inom de våldsbejakande extremistiska rörelser som benämns ”vit makt”. Aktiviteter kan exempelvis vara sociala sammankomster, demonstrationer och utdelning av flygblad (propaganda). Det vanligaste i Danderyd är propaganda. Nordisk ungdom och Nordiska motståndsrörelsen är exempel på våldsbejakande miljöer som sprider propaganda.

Kommunen har antagit en handlingsplan som syftar till att förebygga våldsbejakande extremism och främja demokrati, ”Handlingsplan för Danderyds kommun med syfte att förebygga våld, hot och otrygghet relaterat till våldsbejakande extremistiska miljöer samt värna demokrati”. Enligt handlingsplanen ska kommunen fokusera på de tre extremistiska rörelser som rekommenderats av den nationella samordnaren 2017, vänsterextremism, högerextremism samt islamistisk extremism. I handlingsplanen noteras även begreppet ”ensamvargar” och att det kan vara relevant att motverka våld orsakat av sådana personer.

Det har genomförts utbildningar utifrån handlingsplanens mål. Incidenter kartläggs löpande. Incidenter kan exempelvis vara klotter med rasistiskt budskap, desinformation i valrörelsen eller oro för en elev.

13 Särskild lägesbild och analys mot bakgrund av Covid19-pandemin

Inför sommaren 2020 gjordes en lägesbild och en analys av hur Covid19-pandemin skulle kunna påverka brott och trygghet. I huvudsak var slutsatsen att de brott och den otrygghet som förekommer i Danderyd normalt skulle kunna öka givet att pandemin skulle medföra att fler stannar hemma (både under semestertid och arbetstid) i syfte att minska sociala kontakter. Det bedömdes även att det fanns risk för social oro i kommunen, i närliggande kommuner samt i Stockholms län som skulle kunna sprida sig. Andra brott som ansågs kunna öka med en pandemi och med rekommendationer om social distansering var våld i nära relation, missbruk i hemmen och brott som utförs digitalt, exempelvis grooming och bedrägerier.

Platser där bevakning med väktare infördes och/eller utökades under sommaren 2020 var bland andra;

- knutpunkter
- bad, folksamlingar
- uteserveringar
- idrottsplatser, skolgårdar och lekplatser
- återvinning
- torg och centrum
- parkeringar
- festplatser för unga i andra kommuner (tex Vaxholm vid Valborg)

---

* EXPO, är en religiöst och partipolitiskt obunden stiftelse som kan sägas arbeta mot rasistiska idéer genom kartläggning och upplysning

Sedan tidigare cirkulerade väktare vid tider och platser där det över åren förekommit flest våldsbrott. Under sommaren stärktes dessa resurser med ytterligare personal och fordon. Socialförvaltningen satsade under pandemin på information till invånare. Det gjordes i samverkan med närliggande kommuner, Syftet var att informera medborgarna om att det finns stöd att få. Enligt polis, fält, fritidsgårdar och väktare med flera upplevdes tiden under pandemin som jämförelsevis lugn vad gäller brottslighet och ordningsstörningar utomhus.

14 Kartläggning av befintliga framgångsfaktorer

14.1 Ungt Fokus – utveckling för barn och unga

Ungt Fokus arbetar i samverkan med andra för att kommunens ungdomar ska vara trygga, ha god hälsa, och en meningsfull fritid. En viktig del i arbetet är att lyssna på ungdomar, känna till hur de upplever sin vardag samt ge dem möjlighet att delta i beslut och utveckling av samhället. Kärnan i Ungt fokus utgörs av kommunens fritidsgårdar och ungdomskoordinatorerna som arbetar strategiskt, främjande och uppsökande och leder föräldravandringar och utbildningar för både barn och vuxna. Ungt fokus är en ledande kraft för att genomföra kommunens ”Strategi för förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn och unga i Danderyds kommun”. Strategin är kommunövergripande och involverar samtliga förvaltningar. Den beskriver målområden inom olika fokusområden för hälsa, utveckling och trygghet.

14.2 Granssamverkan och granssamverkansbilar

Danderyd har många medlemmar/deltagare i granssamverkan. Granssamverkansgrupperna möter i ett större nätverk som administreras av polisen. Utöver granssamverkan finns verksamhet med två granssamverkansbilar. Bilarna kör omkring i olika områden i Danderyd under dagtid på vardagar då många bostadsinbrott inträffar. Förarna som kör granssamverkansbilen arbetar med upplysning om förebyggande metoder och i dialog med medborgare och deltar i trygghetsskapande event.

14.3 Trygghetsvandringar

Trygghetsvandringar är ett sätt att skapa delaktighet i utvecklingen och förvaltningen av ett område. De skapar även förståelse för olika funktioner med ansvar för trygghet i skilda organisationer och deras arbete så att informationsutbyte i vardagen, inte minst mellan medborgare och dessa organisationer kan utvecklas. Det har genomförts trygghetsvandringar med goda resultat. Det kan även nämnas att Plan- och exploateringsavdelningen har arbetat med medborgardialoger i olika frågor på ett likande sätt.

14.4 Kamerabevakning

Danderyds kommun har satt upp kameror vid en offentligt plats och det är parkeringen vid Vendevägen 96. På kommunens webbsida www.danderyd.se/kamerabevakning finns mer information om de kamerorna. Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) avslog dock delar av ansökan varför bevakningen inte täcker hela det område som kommunen önskade bevaka. Kommunen har också ansökt om kameror vid busstorget utanför Mörby Centrum. Tillstånd för detta gavs endast för de små ytor där det fanns busskurer. Kommunen har överklagat IMY:s beslut vid båda platserna.

Polisen har begärt ut material i ett fall av stöld av bildelar. Filmen från stölden på parkeringen var av god kvalitet. Gärningspersonernas fordon och dess registreringsskylt var väl synliga. Polisen har också frågat material efter ett rån. Det skedde dock en bit från platsen, utanför kamerornas bevakningsområde.

14.5 Trygg samverkan i Danderyd – operativ och veckovis samverkan

En bred samverkan är viktigt för att förebygga brott i kommunen. Det finns en tät och regelbunden samverkan mellan fritidsgårdar, skola, fritidsfält, socialförvaltningen, tekniska kontoret, säkerhetschefen, brottsförebyggare, polis, brandförsvaret, Danderyds Sjukhus säkerhetsavdelning, SL, MTR, Skandiafastigheter, ordningsvakter och väktare från olika företag. Ovanstående aktörer rapporterar in incidenter, observationer samt annan information som är relevant i det förebyggande arbetet. Varannan vecka träffas alla och diskuterar den veckovisa lägesbilden och planerar åtgärder. Se www.danderyd.se/samverkan

14.6 Trygghetsnummer – allmänhet kan ringa anlitade väktares larmcentral

Allmänhet har möjlighet att skicka meddelanden och be väktare som är anställda av kommunen om hjälp via det anlitade bolagets växel/larmcentral. Tjänsten startade inför sommaren 2022 och är ett pilotprojekt som utvärderas löpande. Larmcentralen har sedan dess tagit emot 18 samtal varav 8 samtal renderat i någon åtgärd till väktare. Vanligast är att man önskar att väktare tittar till ett område på grund av någon ordningsstörning eller något avvikande beteende. Vid ett tillfälle handlade det om en person som ombads lämna en butik. Vid två tillfällen handlade det om ungdomar varav ett handlade om barn som klättrat upp på ett tak och i ett annat fall handlade det om ett tiotal ungdomar som ansågs störa ordningen i Djursholm. Mer information om trygghetsnumret finns på www.danderyd.se/kontaktavaktare

14.7 Väktarbevakning

Danderyds kommun anlitar väktare i bilar genom ett bevakningsföretag. Det finns bilar som bevakar fastigheter och andra som ronderar kommunen under natt och kväll och har särskilt ansvar att tillse ordning vid knutpunkter och otrygga platser. Väktare används också mot bostadsinbrott, särskilt vid semestrar och lov då inbrottsrisken anses förhöjd.

14.8 Åtgärder för trygghet på utvalda platser

För att förbättra säkerheten på vissa utvalda platser och göra dem tryggare har åtgärder som beskrivs nedan vidtagits;

- **Möjlighet till goda möten**
Möjlighet till möten har skapats genom uppsökande verksamhet (fältassistenter), uppsökande ungdomsmottagning och ambulerande fritidsaktiviteter koordinerat av korttidsanställda ungdomar.
- **Mix av människor och mix av platser funktioner**
Man har försökt främja att människor tar sig till vissa platser under vissa tider med syfte att skapa en större variation avseende ålder eller kön. (Detta kan främjas genom exempelvis tipspromenad, musikuppträdande, kultur, föräldravandring, föreningar som nattvandrar, möjliggöra sportaktiviteter exempelvis genom att sätta upp en mobil innebandyrink eller ordna basketturnering)

- **God förvaltning**

Det har genomförts täta kontroller som utförts av väktare, frivilliga eller externa kontakter. Samverkan med Förpacknings- och tidningsindustrin för att återvinningsstationerna ska se prydliga ut och upplevas som trygga ut är rutin. Kommunens felanmälan är ett bra sätt ta emot information från både frivilliga, väktare och medborgare när dessa noterar att det finns behov av städning eller upprustning.

- **Bevakning**

Bevakning och social kontroll kan ske genom att väktare och polis patrullerar/ronderar området. Vaktarnas uppdrag kan styras om till mer dialog, information och primärpreventivt arbete genom en kort utbildning av kommunen eller trygghetsamverkansgruppen. Kamerabevakning kan också vara en åtgärd.

15 Slutsatser

Resultatet av 2020 års lägesbild visar att det sker många tillgrepp som bostadsinbrott, stöld av, och ut fordon samt stöld av fordonsdelar. Användning av alkohol och narkotika är hög bland unga. Det här är problem som identifierats under lång tid av polisen och kommunen och man arbetar systematiskt med frågorna.

Vad gäller trygghet kan man sammanfatta resultaten med att invånarna, generellt sett, känner sig förhållandevis trygga i Danderyds kommun. Kommunen får goda resultat i undersökningar i jämförelse med många andra kommuner.

Om man arbetar med att förebygga otrygghet, skador, ohälsa och kriminalitet i unga år kan en mindre insats förebygga problem som riskerar att förvärras med tiden. Det kan många gånger göras med främjande och generella insatser och inte endast genom insatser på grupp och individnivå när problem redan uppstått (exempelvis olika riskbeteenden). Således är arbete med ungdomars hälsa och livsstil prioriterat. Det är en grupp som det är effektivt och kostnadseffektivt att arbeta med om man önskar förebygga brott och minska otrygghet i samhället.

“Flera av de problem som vi vill förhindra genom ett tidigt främjande och förebyggande arbete har samma risk- och skyddsfaktorer. Det innebär att det i stor utsträckning är samma faktorer som ligger bakom utvecklingen av exempelvis våld, missbruk/beroende, psykisk ohälsa eller kriminalitet. Genom att ta ett samlat grepp kring det främjande och förebyggande arbetet över förvaltningsgränser och verksamheter i kommunen ökar möjligheterna att lyckas*”

Resultatet visar också att våldsbrott kan öka under perioder. Vid exempelvis rån har en minskning sammanfallit med att samverkande trygghetsaktörer har vidtagit åtgärder, varav vissa kvarstår. Vad gäller våld i nära relation finns en oro för att mörkertalet kan vara stort. Polisen i Stockholmsregionen har prioriterat arbete med våld i nära relation, inte minst i och med satsningen på ”Initiativ gryning”. Socialförvaltningen i Danderyds kommun genomför kontinuerliga kompetenssatsningar inom området. Under oktober 2022 till och med december 2023 ökar socialförvaltningen resurserna inom mottagande av våld i nära relation, tillsätter

---

* Länsstyrelsen Stockholms län, 2020

handledning för personal och arbetar intensifierat med metod och arbetssätt för våld i nära relation.

Våldsbrott är prioriterade brott på grund av att konsekvenserna är allvarliga. Dessutom kan konsekvenserna yttra sig både på individnivå, gruppnivå och samhällsnivå. Det är många gånger fler personer än offret som drabbas. Det gäller exempelvis extremistiskt våld och våld som begås av kriminella nätverk. I nuläget finns det inte uppgifter om att dessa företeelser förekommer i Danderyd. Däremot finns indikationer på sådana rörelser som rasistiskt klotter, flygblad från antidemokratiska rörelser med budskap som är extremistiskt våldsbejakande, en brand där det finns misstanke om koppling till våldsbejakande extremism. Därför är fortsatt arbete mot våldsbejakande extremism prioriterat.

Bedrägerier ökar och inte sällan är det äldre eller funktionshindrade som drabbas. Trygghet i dessa grupper är prioriterat utifrån ett samhälleligt jämlikhetsperspektiv.

Då nätbrotten hela tiden utvecklas, var sig det gäller hot, kränkningar eller bedrägerier behöver kunskap och metoder utvecklas därefter.

Danderyds kommun och Lokalpolisområde Södra Roslagen har ett ansvar att verka för att människor vågar vistas ute och inte är begränsade på grund av oro för brott eller otrygghet. En målsättning bör vara att allmänna platser ska vara välkomnande och trevliga att besöka. Under de senaste 15 åren och kanske även ännu längre tillbaka i tiden har vissa platser pekats ut som otrygga och det finns därför skäl att arbeta vidare med dem. Det har genomförts trygghetsvandringar som innebär att allmänheten är delaktiga i utvecklingen av dessa platser, vid nybyggnad sker samråd och människor bjuds in till dialog, bevakning med väktare har ökat och polisen har förbundit sig att besöka platserna. Även grannsamverkansbilen, ungdomskoordinatorer och föräldravandrare besöker platserna. Danderyds kommun har fått tillstånd för kamerabevakning av en av platserna. Man har sett över förvaltning, utsmyckning och belysning. Dessa åtgärder bör fortsätta och utvecklas.

15.1 Slutsatser, förslag till fokusområden

Fokusområden och aktiviteter i det förebyggande arbetet ska under 2023–2025 vara:

- Trygghet och säkerhet för ungdomar
- Trygga platser
- Förebygga risken att invånare, företag och samhället utsätts för brott i och utanför hemmet med fokus på
  - våldsbrott
  - tillgrepp
  - bedrägerier

Arbetet ska präglas av delaktighet, medbestämmande, god kommunikation och dialog om brott och trygghet när detta bidrar till trygghet och effektivitet.

Det har gjorts lägesanalyser och samverkansavtal mellan polis och kommun under flera år. Dessa har resulterat i liknande slutsatser vad gäller prioriterade brott och otrygghet.